

STORTINGET

Innst. 367 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Prop. 118 S (2020–2021)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Offisielle samiske og offisielt kvensk navn på Kongeriket Norge

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Innledning

Kommunal- og moderniseringsdepartementet foreslår i proposisjonen at Stortinget vedtar å fastsette offisielle samiske og offisielt kvensk navn på Kongeriket Norge. Departementet presenterer også enkle retningslinjer for bruken av de offisielle navnene.

Det fremgår av proposisjonen at departementet mener det har en viktig symbolsk verdi at Stortinget vedtar offisielle samiske og offisielt kvensk navn på Kongeriket Norge. Regjeringen tar saken til Stortinget med et ønske om å gi navnene bred forankring.

I tråd med endelig tilråding fra samisk stedsnavntjeneste (Sameetinget) foreslår departementet *Norga* (nord-samisk), *Vuodna* (lulesamisk) og *Nöörje* (sørsamisk) som offisielle samiske navn på Norge. *Norgga gonagasriika* (nordsamisk), *Vuona gånågisriikka* (lulesamisk) og *Nöörjen gånkarijhke* (sørsamisk) foreslås som offisielle samiske navn på Kongeriket Norge.

I tråd med endelig tilråding fra kvensk stedsnavntjeneste (Språkrådet) foreslår departementet *Norja* som offisielt kvensk navn på Norge og *Norjan kuninkhaanvaltakunta* som offisielt kvensk navn på Kongeriket Norge.

Departementet foreslår at genitivsformene av ordene også følger av de endelige tilrådingene fra stedsnavntjenestene.

Det vises i proposisjonen til at en innføring av offisielle samiske navn og offisielt kvensk navn på Kongeriket Norge vil bekrefte og synliggjøre Norge som en mangfoldig, flerspråklig stat og være med på å følge opp Norges forpliktelser etter Den europeiske pakten om regions- eller minoritetsspråk (minoritetsspråkpakten). Innføringen vil også muliggjøre skilting på samisk og eventuelt kvensk på riksgrenseskilt. Overordnet vil den være en bekreftelse på statens anerkjennelse av både samenes og kvenenes lange tilhørighet til landet.

Det vises i proposisjonen til at arbeidet følger opp regjeringens målrettede plan for kvensk språk, hvor et av tiltakene er å ta vare på og sikre bruken av kvenske stedsnavn. Videre inngår det som en del av oppfølgingen av NOU 2016:18 Hjertespråket og Stortingets anmodningsvedtak 845 (2016–2017), hvor Stortinget ber regjeringen om å ha en særlig oppmerksomhet rettet mot sørsamisk språk og sammenhengene mellom språk, kultur og næring, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte med konkrete forslag til oppfølging.

1.2 Bakgrunn

I dag finnes det ikke offisielle samiske eller offisielt kvensk navn på Norge eller Kongeriket Norge. Mangelen på offisielle samiske og offisielt kvensk navn på Norge har blant annet ført til at Statens vegvesen ikke kan skilte på samisk langs riksgrensen.

Det vises i proposisjonen til ulike initiativ om navnesaker.

I 2019 og 2020 utredet Kommunal- og moderniseringsdepartementet spørsmålet, i tett dialog med Sameetinget, Språkrådet og sentrale kvenske organisasjoner og språkmiljøer. Departementet ba de mest sentrale aktørene om innspill til både navn og retningslinjer. De-

partementet har også hatt dialog med Kartverket og Statens vegvesen i arbeidet med utredningen.

1.3 Gjeldende regler

Det gis i proposisjonens pkt. 3 en omtale av gjeldende regler, herunder om sameloven og Europarådets pakt for regions- eller minoritetsspråk (minoritetsspråkpakten), om stedsnavnloven og om ny, helhetlig språkløve (jf. Prop. 108 L (2019–2020) Lov om språk (språkløve)).

1.4 Høringen og departementets vurderinger

1.4.1 Overordnet om høringen

Kommunal- og moderniseringsdepartementet sendte 20. oktober 2020 på høring et forslag til offisielle samiske og offisielt kvensk navn på Kongeriket Norge og et forslag til enkle retningslinjer for bruk av navnene.

Et stort flertall av høringsinstansene er positive til å fastsette offisielle samiske og offisielt kvensk navn på Kongeriket Norge.

1.4.2 Offisielle samiske navn på Norge

Det fremgår av proposisjonen at departementet tar Sametingets innspill til grammatiske endringer til følge og på den bakgrunn foreslår at de offisielle samiske navnene på Kongeriket Norge fastsettes i tråd med Sameetingets endelige tilråding av 10. november 2020.

Når det gjelder spørsmålet om også å fastsette offisielle navn på umesamisk, pitesamisk og skoltesamisk, mener departementet at dette eventuelt må behandles i en egen sak på et senere tidspunkt. Det er bare nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk navn som har vært gjennstand for utredning og høring i denne saken.

1.4.3 Offisielt kvensk navn på Kongeriket Norge

Den 1. februar 2021 inviterte departementet sentrale kvenske organisasjoner og språkmiljøer som hadde kommet med innspill i høringsrunden, til et møte med formål om å bli enige om kvensk navn på Kongeriket Norge. Det vises til proposisjonen for nærmere omtale av møtet. I etterkant av møtet mottok departementet Språkrådets endelige tilråding i saken, som også departementet stiller seg bak.

Departementet ser det formelt problematiske i at Norjan kuninkhaanvaltakunta i seg selv ikke har vært på offentlig høring, men velger likevel å stille seg bak Kvensk språktings forslag og Kvensk stednavntjenestes tilråding. Tilslutningen til dette forslaget som ble gitt fra de andre kvenske institusjonene på møtet 1. februar 2021, viser at navnet har legitimitet i kvenske miljøer.

1.4.4 Retningslinjer for bruk av offisielle samiske og offisielt kvensk navn på Kongeriket Norge

Det fremgår av proposisjonen at Kommunal- og moderniseringsdepartementet har forståelse for hø-

ringsinstansenes bekymring for at generelle retningslinjer gir risiko for at navnene ikke blir tatt i bruk, men mener likevel det er mest formålstjenlig å ikke detaljregulere bruken.

Avveiningen av hvilke offisielle navn på landet som skal brukes i hvilke tilfeller, er såpass komplisert at departementet mener det er bedre å etablere overordnede retningslinjer. Det pekes i proposisjonen på at en detaljert regulering av bruken av offisielle navn på landet vil kunne komme i konflikt med andre hensyn som sikkerhet, teknisk gjennomførbarhet, internasjonale standarder og reguleringer. Departementet har derfor kommet til at det bare bør være overordnede retningslinjer for bruken av nye offisielle navn på Norge, til tross for innvendingene fra enkelte høringsinstanser. På denne måten sikres et fleksibelt rammeverk for bruken av nye offisielle navn. Samtidig blir hensynet til at ett eller flere navn kan brukes når det er ønsket, teknisk mulig og hensiktsmessig, ivaretatt. Departementet mener at beslutningen om når navnene skal brukes, i størst mulig grad bør legges til det offentlige organet som tar navnet i bruk.

Selv om departementet ikke finner det hensiktsmessig å ta inn detaljer om skilting i retningslinjene, vil Kommunal- og moderniseringsdepartementet, i samarbeid med Samferdselsdepartementet, initiere en prosess overfor Statens vegvesen for å sikre at det blir skiltet i tråd med Sametingets ønske.

Departementet framholder i proposisjonen at å fastsette offisielle navn på Norge på flere språk også innebærer en klar oppfordring til ulike offentlige organer om å ta navnene i bruk, så langt det er praktisk mulig og hensiktsmessig.

Det vises i proposisjonen til at departementet på denne bakgrunn foreslår følgende retningslinjer for bruk av offisielle samiske og offisielt kvensk navn på Kongeriket Norge:

«Retningslinjene gjelder for offentlige organer i utøvelsen av deres offentlige virksomhet.

Formålet med retningslinjene er å legge til rette for at statens myndigheter kan ta i bruk offisielle samiske og offisielt kvensk navn på Norge og Kongeriket Norge. Offisiell bruk av samiske og kvensk navn på landet vil bekrefte og synliggjøre Norge som en mangfoldig, flerspråklig stat.

Ved offisiell bruk av norsk navn på Norge og Kongeriket Norge skal statens myndigheter, på eget initiativ, vurdere om ett eller flere av de samiske navnene og/eller det kvenske navnet skal brukes.

Samiske eller kvensk navn på Norge eller Kongeriket Norge kan for eksempel brukes på kart, skilt, i register sammen med eventuelt norsk navn, eller lignende. Dette er verken en uttømmende eller forpliktende oppstilling av eksempler.»

1.5 Konsultasjon med Sametinget

Konklusjonen fra konsultasjonsmøtet med Sameetinget 8. februar 2021 var at Kommunal- og modernise-

ringsdepartementet foreslår overordnede retningslinjer for bruken av navnene, i tråd med forslaget som ble sendt på høring. Sametinget og departementet oppnådde også enighet om at selv om departementet ikke finner det hensiktsmessig å ta inn detaljer om skilting i retningslinjene, vil Kommunal- og moderniseringsdepartementet, i samråd med Samferdselsdepartementet, initiere en prosess overfor Statens vegvesen for å sikre at det blir skiltet i tråd med Sametingets ønske.

1.6 Økonomiske og administrative konsekvenser

Kommunal- og moderniseringsdepartementet er ikke kjent med at det er noen vesentlige økonomiske og administrative kostnader ved å innføre offisielle samiske og offisielt kvensk navn på Kongeriket Norge.

Det vises til proposisjonen for nærmere omtale av eventuelle kostnader.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet legger til grunn at dersom Stortinget vedtar de offisielle navnene som foreslått i proposisjonen, vil relevante offentlige organer kunne dekke eventuelle utgifter innenfor egne budsjettammer.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Masud Gharakhani, Stein Erik Lauvås, Eirik Sivertsen og Siri Gåsemyr Staalesen, fra Høyre, Norunn Tveiten Benestad, Torill Eidsheim, Olemic Thommessen og Ove Trellevik, fra Fremskrittspartiet, Jon Engen-Helgheim og Helge André Njåstad, fra Senterpartiet, Kari Anne Bøkestad Andreassen og Heidi Greni, fra Sosialistisk Venstreparti, lederen Karin Andersen, og fra Kristelig Folkeparti, Torhild Bransdal, merker seg at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i proposisjonen foreslår at Stortinget vedtar å fastsette offisielle samiske og offisielt kvensk navn på Kongeriket Norge. Komiteen har videre merket seg at departementet vil fastsette enkle retningslinjer for bruken av de offisielle navnene.

Komiteen viser til at i tråd med tilrådingen fra samisk stedsnavntjeneste (Sametinget) foreslår departementet *Norga* (nordsamisk), *Vuodna* (lulesamisk) og *Nöörje* (sørsamisk) som offisielle samiske navn på Norge. *Norgga gonagasriika* (nordsamisk), *Vuona gånågisriikka* (lulesamisk) og *Nöörjen gånkarijhke* (sørsamisk) foreslås som offisielle samiske navn på Kongeriket Norge. I tråd med endelig tilråding fra kvensk stedsnavntjeneste (Språkrådet) foreslår departementet *Norja* som offisielt kvensk navn på Norge og *Norjan kuninkhaanvaltakunta* som offisielt kvensk navn på Kongeriket Norge.

Komiteen understreker at en innføring av offisielle samiske navn og offisielt kvensk navn på Kongeriket Norge vil bekrefte og synliggjøre Norge som en mangfoldig, flerspråklig og inkluderende stat. Innføringen vil også muliggjøre skilting på samisk og eventuelt kvensk på riksgrenseskilt. Overordnet vil den være en bekreftelse på statens anerkjennelse av både samenes og kvenenes lange tilhørighet til landet. Et stort flertall av høringsinstansene i departementets høring er positive til å fastsette offisielle samiske og offisielt kvensk navn på Kongeriket Norge. Språkrådet uttaler blant annet at «[d]ette vil være et viktig løft for fremming og synliggjøring av disse språkene». Flere påpeker at dette er en viktig bekreftelse på og anerkjennelse av både samenes og kvenenes tilhørighet til landet, og at det vil stadfeste og synliggjøre Norge som en mangfoldig og flerspråklig stat. Departementet har også gjennomført konsultasjon med Sametinget om forslaget, der man oppnådde enighet om de overordnede retningslinjer for bruken av navnene, i tråd med forslaget som ble sendt på høring. Sametinget og departementet oppnådde også enighet om at selv om departementet ikke finner det hensiktsmessig å ta inn detaljer om skilting i retningslinjene, vil Kommunal- og moderniseringsdepartementet, i samråd med Samferdselsdepartementet, initiere en prosess overfor Statens vegvesen for å sikre at det blir skiltet i tråd med Sametingets ønske. I disse retningslinjene ønsket Sametinget å ta inn en spesifikk bestemmelse om at alle grenseoverganger i samiske områder skal skiltes på samisk.

Komiteen har for øvrig ingen innvendinger til forslaget i proposisjonen og støtter at det vedtas offisielle samiske og offisielt kvensk navn på Kongeriket Norge.

3. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Som offisielle samiske navn på Norge fastsettes *Norga* (nordsamisk), *Vuodna* (lulesamisk) og *Nöörje* (sørsamisk).

Som offisielle samiske navn på Kongeriket Norge fastsettes *Norgga gonagasriika* (nordsamisk), *Vuona gånågisriikka* (lulesamisk) og *Nöörjen gånkarijhke* (sørsamisk).

II

Som offisielt kvensk navn på Norge fastsettes *Norja*.

Som offisielt kvensk navn på Kongeriket Norge fastsettes *Norjan kuninkhaanvaltakunta*.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 27. april 2021

Karin Andersen

leder

Kari Anne Bøkestad Andreassen

ordfører